

II. STRATEGICKÁ ZPRÁVA

České republiky pro programové období

2007–2013

Příloha č. 12

HODNOCENÍ STAVU REALIACE EVROPSKÉ ÚZEMNÍ

SPOLUPRÁCE

(stav k 30. 9. 2012)

OP Přeshraniční spolupráce

Prostředky alokované na cíl 3 jsou zaměřeny na tři základní oblasti, kterými jsou přeshraniční spolupráce, nadnárodní spolupráce a meziregionální spolupráce. Největší důraz je kladen na OP Přeshraniční spolupráce, čemuž také odpovídá největší podíl prostředků z celkové alokace na tento cíl. Právě těmto programům, které jsou zaměřeny na rozvoj příhraničních regionů úrovně NUTS III po obou stranách hranice, se věnuje tato kapitola.

Česká republika se účastní následujících OP Přeshraniční spolupráce:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko,
- OP Přeshraniční spolupráce Slovensko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Rakousko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – ČR,
- OP Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Bavorsko – ČR.

Jejich náplň převážně spočívá v kulturním a socioekonomickém rozvoji a rozvoji dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí. V případě OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko je řídicím orgánem česká strana, konkrétně MMR. U ostatních OP má ŘO (ale i PCO a AO) sídlo v sousedním partnerském státě. V těchto programech ČR plní roli Národního orgánu, která spočívá zejména v koordinaci realizace OP na příslušném pohraničním území v ČR.

Realizace OP Přeshraniční spolupráce má určitá významná specifika, která vyplývají z účasti více členských států, jako je potřeba vypořádat se s odlišnou legislativou těchto států, se strukturou veřejné správy i zvyklostmi jejího fungování a dalšími národními odlišnostmi. Z tohoto důvodu je implementace těchto OP složitější, což se projevuje zejména ve schvalování příslušné dokumentace, v počáteční fázi realizace OP a také v pomalejším náběhu finančních ukazatelů.

Každý OP Přeshraniční spolupráce je považován orgány EK za jediný celek, přestože se na jeho realizaci podílí dvě země. Toto platí analogicky také pro úroveň jednotlivých projektů, které realizují partneři, každý z jiného státu. Celkovou odpovědnost za realizaci projektu nese jen jeden z nich, tzv. Vedoucí partner. Z tohoto důvodu není pro potřeby monitorovacích zpráv možné odlišit informace o českých a zahraničních projektových partnerech, což následně znemožňuje sumarizovat nebo porovnávat data za tyto OP s ostatními tematickými nebo regionálními OP v České republice.

Programy přeshraniční spolupráce jsou, co do obsahu a finančních alokací, nejvýznamnější součástí rámce Cíle 3 – Evropská územní spolupráce. Jejich přínos spočívá v odstraňování socioekonomických problémů příhraničních regionů, které i více než 20 let po odstranění železné opony přetrvávají. Z hlediska jednotlivých států mají příhraniční regiony periferní polohu a nejsou centry hospodářského rozvoje. Spolupráce s regiony na druhé strany hranice tak představuje příležitost pro eliminaci tohoto handicapu. Z tohoto hlediska hrají významnou roli.

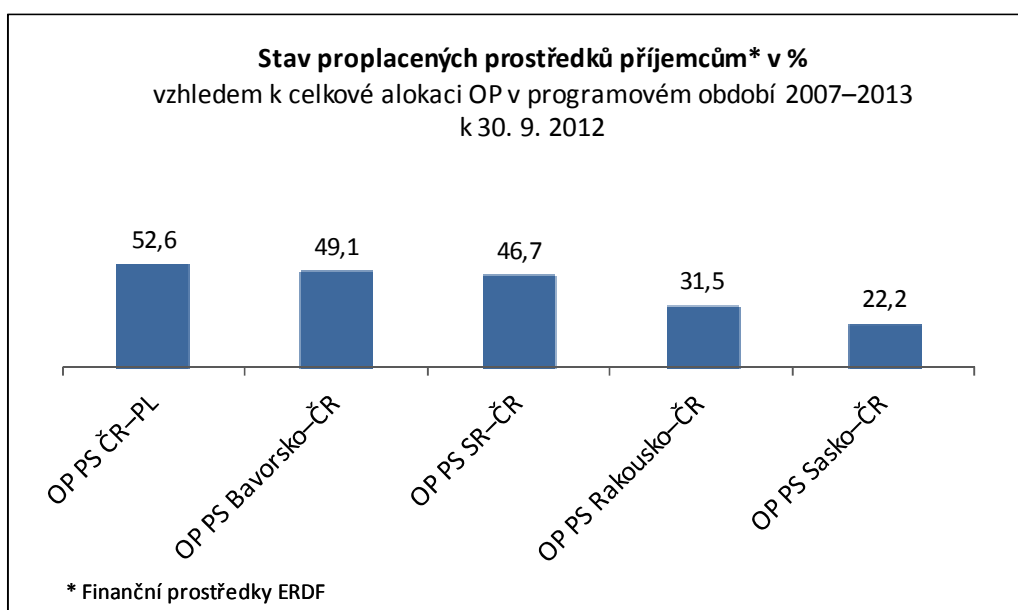
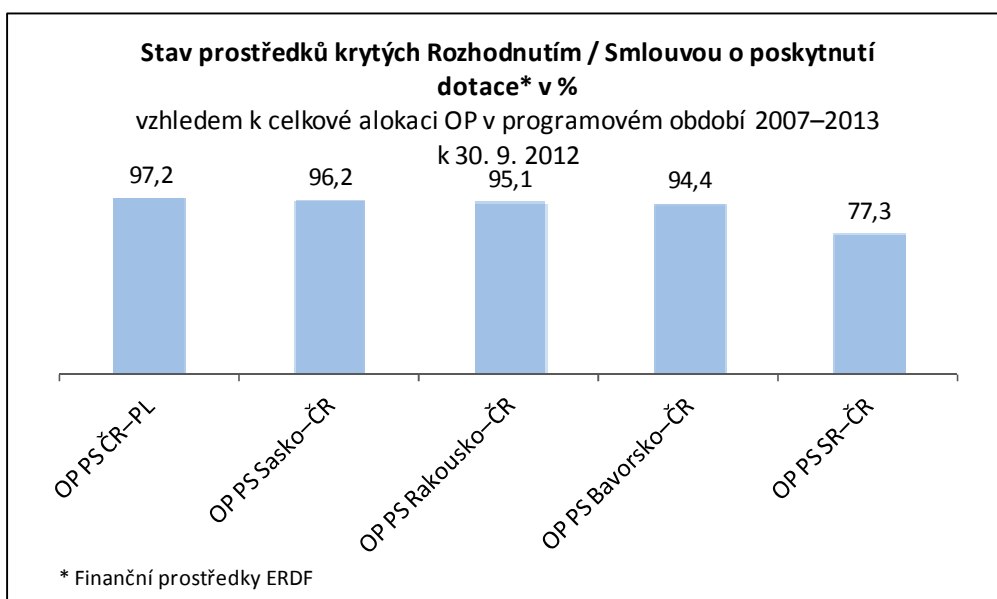
Programy se svou úspěšností staly jedinečným efektivním nástrojem napomáhajícím zvyšování životní úrovně v příhraničních regionech, které v důsledku politiky minulých let trpěly ve srovnání s vnitrozemím nedostatečným rozvojem veškeré infrastruktury. Rovněž tak, a to zejména v případě programů společně realizovaných se starými členskými státy, (OP PS Bavorsko – ČR, OP PS Rakousko – ČR) umožňují přebírat a zavádět již vyzkoušené a osvědčené postupy při řešení společných problémů, které byly těmito státy aplikovány.

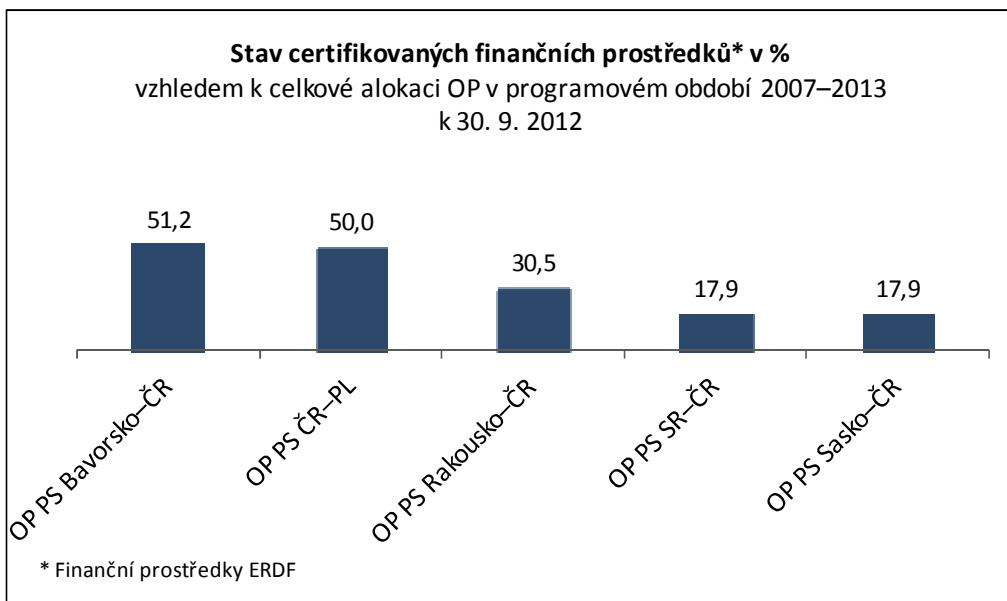
Tzv. „Makrostrategie“

Nově zavedené velkoplošné strategie EU v oblasti Baltského moře a strategie EU pro Podunají nijak do obsahu a cílů programů Cíl 3 – Evropská územní spolupráce nezasahují. U strategie v oblasti Baltského moře je to z geografického hlediska nerelevantní, u Dunajské strategie pak je důvod ten, že tato strategie byla přijata až poté, co byl obsah programů již vymezen. Při současné přípravě dokumentace programů programového období 2014–2020 mohou být v dílčích částech zohledněny. Podmínkou je však souhlas všech participujících orgánů členských zemí na jejich přípravě.

Všechny programy přeshraniční spolupráce současného programového období jsou dosud realizovány bez větších problémů a rizika nevyužití disponibilních finančních prostředků z rozpočtu EU. Aktuální stav jednotlivých programů znázorňují následující grafy, které ukazují stav čerpání k 30. 9. 2012.

Graf: Stručný přehled čerpání OP Přeshraniční spolupráce k 30. 9. 2012





Zdroj: MMZ, září 2012

OP PS ČR–Polsko

Finanční alokace OP PS ČR-Polsko je vzhledem k délce hranice a počtu obyvatel žijících v definovaném programovém území ze všech programů přeshraniční spolupráce největší. Díky i dříve získaným zkušenostem v programování a projektování z období Phare a INTERREG IIIA nezaznamenal tento program ve svém průběhu realizace větších problémů a ze strany EK patří k nejlépe hodnoceným programům Evropské územní spolupráce. Program se zaměřuje na zlepšení dopravní dostupnosti, ochranu životního prostředí, podporuje hospodářskou spolupráci a přeshraniční infrastrukturu, cestovní ruch, vzdělávání a kulturní a společenské aktivity.

Program ve sledovaném období zaznamenal vysoký převis podaných projektových žádostí, které představují cca 188 % celkové finanční alokace na program. Z předložených 532 projektových žádostí jich ŘO schválil 243 ve výši cca 213 mil EUR.

Co do počtu projektů a vyčleněných/schválených alokací dominují programu projekty z oblastí podpory rozvoje cestovního ruchu a zejména posilování dopravní dostupnosti. Na ni bylo dokonce vyčleněno 27 % finančních prostředků z celkové alokace.

OP PS Bavorsko–ČR

Program podporuje hospodářskou, kulturní a komunální spolupráci, cestovní ruch, vzdělávání a sociální integraci, podporuje ochranu životního prostředí a zlepšuje dopravní dostupnost. Tradičně nejvíce předložených projektových žádostí zaznamenává zejména oblast na podporu cestovního ruchu v rámci prioritní osy hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě. Tato prioritní osa je již téměř vyčerpána. K 30. září 2012 podáno celkem 321 projektových žádostí. Monitorovací výbor schválil 219 projektů v hodnotě 109,1 mil. EUR (94,4 % celkové alokace OP). Proplacené prostředky na účty příjemců činí 56,7 mil. EUR, což představuje 49,1 % celkové alokace OP. Objem certifikovaných výdajů dosahuje 59,1 mil. EUR, to je 51,2 % celkové alokace na programové období 2007–2013.

OP PS Sasko–ČR

Program podporuje projekty ke zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a na ochranu životního prostředí, podporuje přeshraniční infrastrukturu a služby cestovního ruchu, poskytování služeb v oblasti vzdělávání a sociální integrace a podporuje spolupráci hospodářských subjektů a transferu technologií. K 30. září 2012 podáno 396 žádostí. Monitorovací výbor programu schválil 212 projektů v hodnotě 200,0 mil. EUR (96,2 % celkové alokace OP). Proplacené prostředky na účty příjemců činí 46,1 mil. EUR, což představuje 22,2 % celkové alokace OP. Objem certifikovaných výdajů dosahuje 37,2 mil. EUR, to je 17,9 % celkové alokace na programové období 2007–2013. Nejvíce předložených, potažmo schválených projektů zaznamenala oblast podpory kooperativní opatření v oblasti lidských zdrojů, socio-kulturního rozvoje a partnerské spolupráce v rámci prioritní osy 1 - rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území.

OP PS Rakousko–ČR

Program se zaměřuje na podporu přeshraniční hospodářské, kulturní a komunální spolupráce, rozvoj cestovního ruchu, podporu vzdělávání a sociální integrace, zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a ochranu životního prostředí. K 30. září 2012 podáno 201 žádostí o dotaci. Monitorovací výbor schválil 172 projektů v hodnotě 102,1 mil. EUR (95,1 % celkové alokace OP). Proplacené prostředky na účty příjemců činí téměř 33,6 mil. EUR, což představuje 31,3 % celkové alokace OP. Objem certifikovaných výdajů dosahuje 32,8 mil. EUR, to je 30,5 % celkové alokace na programové období 2007–2013.

OP PS Slovensko–ČR

Program se zaměřuje na podporu přeshraniční hospodářské, kulturní a komunální spolupráce, rozvoj cestovního ruchu, podporu vzdělávání a sociální integrace, zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu a ochranu životního prostředí. Nejvíce projektových žádostí bylo předkládáno v oblastech podpory kulturní rozvoj a zachování tradic a v rozvoji přeshraniční turistiky. Vzhledem k tomu, že již po druhém výběrovém kole byly alokace na tyto oblasti podpory téměř vyčerpány, další výzvy v průběhu realizace programu v nich nebyly vyhlášeny. O velkém zájmu projektových žadatelů o program svědčí i fakt, že ke sledovanému k 30. září 2012 schváleno 191 projektů v hodnotě 71,7 mil. EUR (77,3 % celkové alokace OP). Proplacené prostředky na účty příjemců činí 43,3 mil. EUR, což představuje 46,7 % celkové alokace OP. Objem certifikovaných výdajů dosahuje 16,6 mil. EUR, to je 17,9 % celkové alokace na programové období 2007–2013.

OP PS Nadnárodní spolupráce

Nejvýznamnější část projektů programu tvoří intervence do oblasti životního prostředí. Jedná se o projekty ke snižování protipovodňových rizik, podporující využívání OZE a zvyšující energetickou účinnost a naopak snižující energetickou náročnost a projekty zavádějící environmentálně šetrné technologie. Další intervence pak směřují za projekty realizující opatření ke zlepšení rámcových podmínek pro inovace, vytváření sítí a klastrů, za projekty realizující opatření k budování polycentrických sídelních struktur územní spolupráce a opatření k podpoře udržitelné a bezpečné mobility.

Dosud bylo schváleno 124 projektů, z toho 93 s českým projektovým partnerem. Pro porovnání schválených projektů tohoto programu s ostatními se vychází z počtu projektů, na kterých se podílel český projektový partner.

OP Mezuregionální spolupráce (INTERREG IV C)

Dominující intervence v tomto programu se týká projektů zaměřených na zvyšování využití ICT v regionech, projektů krajské a městské veřejné správy z hlediska využívání politik a strategií e - Governmentu, analýz a výměny zkušeností mezi subjekty veřejné správy, zvyšování efektivity regionálních rozvojových politik v oblasti znalostní ekonomiky a hlavně podpory podnikání. Tj. projekty podporují zakládání firem a jejich schopností zúčastnit se veřejných zakázek.

Program podporuje i životní prostředí, kde hlavní aktivity směřují k ochraně biodiverzity a zachování přírodního dědictví. Na projektech participují např. územně plánovací instituce a regionální orgány. Celkem bylo dosud schváleno 39 projektů, z toho 23 projektů zaměřených na inovace a znalostní ekonomiku.

I když se z hlediska celkového potenciálního příspěvku EU, ve výši 22,4 mld. EUR, který má ČR v období 2007–2013 pro naplnění strategie regionálního rozvoje k dispozici, se jeví 1,5 % vyčleněných finančních prostředků na Evropskou územní spolupráci jako okrajovou záležitostí, nabývá Evropská územní spolupráce za dobu své existence, a to zejména její přeshraniční větev, v členských státech stále většího významu.